

LEVYTUOTTAJAT/ FLAMINGO

Vexi Salmi ja Jorma K. Virtanen perustivat Levytuottajat Oyn kesällä 1978. Yhtiön päälevymerkki oli Gold Disc. Toisena yhtiön aktiivisena levymerkkinä toimi Mars, jolla julkaistiin pääasiassa kokoelmajulkaisuja. Valtaosa Mars-merkin julkaisuista ilmestyi c-kasetteina, mutta myös lp-tuotanto levymerkillä oli etenkin alkuvuosina aktiivista.

Vexi Salmi oli aiemmin työskennellyt Fazerilla vuodesta 1971 alkaen. Salmen työsuhde yhtiöllä jatkui aina vuoden 1977 syyskuuhun saakka. "Mulla oli kauheat luulot itsestäni. Olisin halunnut, että musta olisi tullut koko Musiikki Fazerin tuotantopäällikkö, ja kun sitä ei suoraan luvattu, hermostuin ja aloin miettiä että rakennan oman. Vapaudenkaipuuta siinä tietysti oli, tai harhaa vapaudesta", Vexi Salmi on kertonut oman levy-yhtiön perustamismotiiveista.

Uuden levy-yhtiön perusta rakennettiin vankalle pohjalle. Fazerin työntekijänä Vexi Salmi oli onnistunut aitiopaikalta opiskelemaan levyalaa sekä saanut kontakteja alan tärkeimpiin toimijoihin niin tuotannon kuin kaupan saralla. Mukaansa uudelle levy-yhtiölle Salmi otti myös joukon Fazerin artisteja, muun muassa Irwin Goodmanin, Hannen, Kai Hyttisen ja Gulliverin, jotka kaikki levyttivät vielä vuonna 1978 Levytuottajille pitkäsoittolevyn. Musiikin taustavaikuttajista merkittävimmin tekijöinä mukaan tulivat Paul Fagerlund ja Antti Hyvänen, jotka vastasivat suuresta osasta yhtiön alkuaikojen iskelmätuotannon sovituksista ja taiteellisesta tuottamisesta.

Fazerin suunnalla uuteen kilpailijaan ei suhtauduttu kovinkaan suurella riemulla. Kun uuden levy-yhtiön synty ja Fazerin artistien sinne siirtyminen oli karua todellisuutta, yritti Fazer asettaa kapuloita kilpailijansa rattaisiin asettamalla Levytuottajien julkaisut boikottiin. Tämän seurauksena Levytuottajat eivät saaneet julkaisujaan mukaan tavaratalo- ja huoltoasemajakelusta vastanneen Levypisteen listoille eikä Fazerin musiikkikerhon tarjontaan. Ajan myötä yhtiöiden suhteet kuitenkin normalisoituivat ja sen myötä jakeluboikottikin päättyi.

Levytuottajien vuoden 1978 julkaisuista kohtuullisen hyvin menestyivät ainakin Irwin Goodmanin albumi Tyttö tuli ja Hannen albumi Käy tanssimaan. Ylivoimaisesti menestyneimmäksi tuon vuoden julkaisuksi osoittautui ajan saatossa kuitenkin Vesa-Matti Loirin Eino Leino -levy, jonka myyntiluvut ylittivät vuonna 1980 platinallevyn vaadittavan 50 000 kappaleen rajan. Tätä nykyä albumia on myyty jo noin 120 000 kappaletta. Vuodesta 1979 sen sijaan muodostui Levytuottajien historiassa eräänlainen välivuosi, ja suuret menestykset jäivät uupumaan.

Iskelmän lisäksi Levytuottajat pyrki 1970-luvun lopulla profiloitumaan myös rockabilly-musiikin saralla. Nimikemäärällisesti yhtiö olikin tuohon aikaan genren tuotteliain julkaisija, mutta suuria menestyksiä se ei tällä saralla onnistunut saavuttamaan. Monien muiden pienlevy-yhtiöiden lailla Levytuottajat osallistui myös päivän hittien jäljitelmäversioiden tuotantoon. Yhtiön tuottamia jäljitelmälevytyksiä julkaistiin muun muassa Jokamiehen listahitit -otsikon alla. Tästä julkaisusarasta yhtiö kuitenkin luopui rockabillyn lailla 1980-luvulle tultaessa.

Vuonna 1980 Levytuottajien artistikaartiin liittyivät uusina niminä mukaan muun muassa Reijo Taipale ja Ahti Lampi. Viimeksi mainittu saikin suuren hitin alun perin vitsiksi tehdystä, mutta artistin tosissaan laulamasta kappaleesta Elämän valttikortit. Vuoden 1980 menestynein julkaisu oli Vesa-Matti Loirin Eino Leino 2 -albumi, jota vuoteen 1987 mennessä myytiin 50 000 kappaleen platinalevyrajan ylittävät.

Vuosina 1981–1982 Levytuottajien julkaisuista menestyivät yllättäen parhaiten instrumentaalilevyt. Vuonna 1981 julkaistu Taito Vainion Kultainen harmonikka ylitti myynnissä 25 000 kappaleen kultalevyrajan ja Jörgen Petersenin Kultainen trumpetti 50 000 kappaleen platinalevyrajan.

Menestyslevyt heijastuivat myös Levytuottajien markkinaosuuteen: Vuonna 1982 Levytuottajien osuus ÄKT:n jäsenyritysten kappalemääräisestä äänitemyynnistä nousi 8,2%, kun muuten osuus liikkui vuosina 1980–1985 noin 4–5% haarukassa.

Menestyksen hiipuminen

Vuoden 1982 jälkeen Levytuottajien historiassa käynnistyi selkeästi vaisumpi aikajakso. Monet yhtiön artisteista vaihtoivat levy-yhtiötä tai viettivät levytysten suhteen hiljaisempaa aikaa. Levytuottajille tuotti ongelmia myös uusien artistien lanseeraus. Näkyvin uusi artistikiinnitys oli vuosina 1984–1985 kaksi albumia julkaissut Minna Ikonen, joka tuli yleisölle tutuksi muun muassa Syksyn Sävel -laulukilpailujen kautta. Menevät iskelmät eivät kuitenkaan synnyttäneet mainittavia levymyynnillisiä saavutuksia.

Vanhoista artisteista Irwin Goodman sen sijaan teki komean paluun vuonna 1984 menestyslevyllä Härmäläinen perusjuntti. Albumin tuotanto ja monet sävellykset olivat Kassu Halosen työtä. Tämän albumin myötä käynnistyi Vexi Salmen ja Kassu Halosen pitkäikäiseksi ja menestyksekkääksi osoittautunut yhteistyö.

Samana vuonna Levytuottajat julkaisi kaksi kasettia myös Loirin huumorihahmo Auvon nimissä. Vaikka nämä julkaisut eivät suurmenestyksiksi yltäneetkään, niin ne aloittivat Loirin sketsihahmojen levyjulkaisujen sarjan. Tulevina vuosina nämä julkaisut osoittautuivat levy-yhtiölle hyvinkin kannattaviksi.

Flamingo Music virkisti julkaisutoiminnan

Vuonna 1986 Levytuottajien toiminta näivettyi lähes olemattomiin ja sen markkinaosuus laski kotimaisessa tuotannossa 2,8%:iin. Tuotantoa sen sijaan alkoi syntyä menestyksellä uudella Flamingo-merkillä. Levytuottajien rinnalle syntynyt Oy Flamingo Music Ab perustettiin keväällä 1986. Yhtiötä johti Naim Sadik, jolla oli tuohon aikaan johdettavanaan monen muunkin alan yrityksiä. Flamingon keskeisen tuotantotiimin muodostivat aluksi Vexi Salmi ja Kassu Halonen. Myöhemmin mukaan tuli myös Kisu Jernström. Tämä kolmikko vastasi paitsi merkittävästä osasta levymerkillä tapahtuneesta tuotannosta niin myös monien menestystuotteiden teosta.

Flamingon perustamisen jälkeen myös Levytuottajien Gold Disc säilyi edelleen olemassa. Gold Disc -merkkiä käytettiin etenkin iskelmätuotannossa, kun taas Flamingo-merkillä pyrittiin julkaisemaan trendikkäämpää pop-musiikkia. Mitenkään kovin johdonmukaista levymerkkien käyttö ei kuitenkaan ollut, vaan esimerkiksi artistin levyn vinyylipainos saatettiin julkaista samaan aikaan Gold Disc -merkillä, kun levyn cd-painos taas julkaistiin Flamingo-merkillä.

Flamingon ensimmäisenä albumijulkaisuna ilmestyi Carolan comeback-albumi Sydämeen jäi soimaan blues. Kaupallista menestystä levyistä ei muodostunut, mutta sisällöllisesti se antoi kunnianhimoisen alun uudelle levy-yhtiölle.

Yksi Flamingon ensimmäisiä artisteja oli CBS:n tallista yhtiön riveihin houkuteltu Kirka. Vuonna 1986 julkaistu englanninkielinen R.O.C.K. -albumi osoittautui menestykseksi ja myi yli 28 000 kappaletta. Niin ikään vuonna 1986 julkaistu Edu Kettusen Lentäjän poika osoittautui puolestaan kestoklassikoksi ja muutaman vuoden viiveellä tämänkin albumin myynti ylitti kultalevyrajan. Vuoden 1986 suurimmaksi menestyslevyksi osoittautui Vesa-Matti Loirin huumorihahmo Jean Pierre Kuselan albumi Naurava kulkuri, jota myytiin 92 000 kappaletta.

Vuoden 1987 uusista artistikiinnityksistä merkittävimmäksi osoittautui Hector. Hänen ensimmäinen Flamingo-albuminsa Nuku idiootti nosti urallaan hiljaisempaa kautta viettäneen artistin takaisin muusikoiden eturiviin ja albumi myi yli 25 000 kappaleen kultalevyrajan. Komean comebackin Flamingon riveissä teki myös Virve Rosti, joka pääsi vuonna 1987 edustamaan Suomea Belgiassa järjestettyihin Euroviisuihin kappaleella Sata salamaa. Kappaleen mukaan nimettiin myös samana vuonna ilmestynyt Rostin albumi.

Vuonna 1987 Levytuottajien markkinaosuus kotimaisen musiikin saralla kaksinkertaistui edellisvuodesta 5,3%:iin ja Flamingo saavutti ensimmäisenä täytenä toimintavuotenaan 7,8% markkinaosuuden. Vaikka yhtiöiden levyt myivät hyvin, oli Flamingon talous silti retuperällä. Syynä tähän oli se, että Flamingolla oli syntynyt muiden yritysten takausvastuista velkoja, joiden määrä nousi yli 20 miljoonaan markkaan.

Takausvastuiden lauetessa päätettiin Flamingon toimintaa kuitenkin jatkaa ja yritys siirtyi Naim Sadikilta Vexi Salmen johdettavaksi. Salmen johdossa yritys onnistuikin neljän vuoden aikana puolittamaan velkataakkansa.

Menestysvuodet

Vuonna 1988 julkaistu Hectorin albumi Varjot ja lakanat muodostui artistin edellistään albumia suuremmaksi menestykseksi ja levyä myytiin huikeat 56 000 kappaletta. Vuosien tauon jälkeen myös Irwiniltä ilmestyi syksyllä 1988 albumimitallinen uutta tuotantoa. Rentun ruusu nosti kansantaiteilijan suurempaan suosioon kuin koskaan aiemmin urallaan ja albumia myytiin yli 125 000 kappaletta. Näitäkin suuremmaksi menestykseksi osoittautui kuitenkin Kirka, joka vastentahtoisesti levy-yhtiön painostamana osallistui vuoden 1988 Syksyn Sävel -kilpailuun

kappaleella Surun pyyhit silmistäni. Laulu sekä voitti kilpailun että nousi vuoden ehdottomasti suurimmaksi hitiksi. Kappaleen mukaan nimetystä albumista tuli maamme siihen mennessä myydyin pitkäsoittolevy 214 000 kappaleen myyntiluvuillaan.

Vesa-Matti Loirin joululevystä Sydämeeni joulun teen muodostui todellinen kestoklassikko. 25 000 kappaleen kultalevyrajan albumin myyntiluvut ylittivät vuonna 1989. Tätä nykyä tämän tasaisesti edelleen myyvän levyn myyntiluvut ovat nousseet jo noin 170 000 kappaleeseen.

Vuosi 1989 alkoi Flamingolla ja Levytuottajilla hyvissä merkeissä edellisvuoden menestysjulkaisujen myydessä edelleen tasaisesti. Uusiakin hittejä syntyi. Tällä kertaa Flamingo-artisti ei onnistunut nousemaan parin edellisvuoden tapaan Suomen Euroviisu-edustajaksi, mutta sen sijaan Suomen karsinnoissa kuultu ja heikosti menestynyt Kim Lönnholmin Minä olen muistanut vakuutti kansan syvät rivit. Suurhitiksi nousseen kappaleen mukaan nimetty albumi nousi listojen kärkeen ja sitä myytiin yli 114 000 kappaletta.

Edellisvuoden suurimmilta kaupallisilta onnistujilta ilmestyi vuodeksi 1989 myös uudet albumit. Ja levyjä myös myytiin. Kirkan Anna käsi -albumi löysi tiensä yli 111 000 kotiin. Irwinin Vuosikerta -89 -albumia myytiin sitäkin 38 000 kappaletta.

Menestyslevyjensä avulla Flamingo pystyi keräämään vielä ylimääräisen tuottokierroksen 60 000 kappaletta myyneellä eri esittäjien Suomen parhaat -kokoelmalla. Kokonaisuutena vuosi 1989 oli huikea menestys. Flamingon ja Levytuottajien yhteenlaskettu markkinaosuus nousi kotimaisessa musiikissa 18%:iin.

Menestysartistien suosion tasaantuminen

Vuosi 1990 jäi Flamingolle ja Levytuottajille edellisvuosia heikommaksi. Levytuottajien ja Flamingon osuus kotimaisen musiikin myynnistä laski kappalemääräisestä mitattuna noin kolmasosalla. Markkamääräisesti luku on kuitenkin vielä karumpi, yhtiöiden markkinaosuus tippui lähes puolella. Myyntiä yritettiin pitää yllä paikoin hyvinkin aggressiivisella hintakilpailulla, joka

esti suuremman pudotuksen levyjen kappalemääräisessä myynnissä, mutta jätti etenkin vinyylipainatuksissa levy-yhtiön kateosuuden varsin laihaksi. Yhtiöiden tähdistä menestysputkea jatkoivat kuitenkin Kirka lähes 103 000 kappaletta myyneellä albumilla Ota lähellesi ja Hector noin 65 000 kappaletta myyneellä Yhtenä iltana -levyllään.

Tammikuussa 1991 Levytuottajat menettivät tähtiartistinsa Irwin Goodmanin tämän menehdyttyä keikkamatkalla. Legendaaristen artistien poismeno synnyttää tunnetusti myyntipiikin levymyyntiin eikä Irwin ollut tässä suhteessa poikkeus. Edellisvuoden albumi Ai ai ai kun nuori ois nousi vuoden 1991 puolella myyntilistoille. Levytuottajien tuotannosta koostettu Irwinin muistolevy Viimeiset laulut tavoitti kansantaiteilijan ystävät ja kokoelmaa myytiin yli 35 000 kappaletta.

Flamingon 1990-luvun alun uusista artistikiinnityksistä Samuli Edelmann osoittautui suurimmaksi menestykseksi ja laulajan albumia Peggy – Pienestä kii myytiin yli 86 000 kappaletta. Myös vuoden 1992 alkupuoliskolla julkaistu pop-yhtye Puolikuun albumi Makeaa myrkyä osoittautui aiemmin Fazerille yhden pitkäsoiton tehneen ryhmän läpimurtolevyksi ja sitä myytiin 33 000 kappaletta. Menestyksen innostama levymoguli Vexi Salmi patisti yhtyeen tekemään pikavauhtia vielä saman vuoden joulukuun uuden pitkäsoittolevyn. Patistelun seurauksena syntynyt albumi Nyt loppuu todellisuus nosti yhtyeen suosionsa huipulle ja albumia myytiin yli 55 000 kappaletta.

Viimeiset vuodet

Flamingon ja Levytuottajien vuosi 1993 jäi selvästi edellisvuosia vaisummaksi. Uusia albumeita levyttivät muun muassa Tony Montana, Markku Aro ja Lea Laven, mutta suurempia menestyksiä niistä ei syntynyt. Vuoden 1993 jälkeen Levytuottajien Gold Disc -levymerkki haudattiin ja jatkossa kaikki tuotanto keskitettiin Flamingo-merkille.

Kiihtyneet huhut levy-yhtiön taloudellisesta tilanteesta olivat saaneet monet nimekkäimmistä artisteista vaihtamaan levy-yhtiötä. Kultalevykaliberin artisteista näihin lukeutuivat Danny ja Samuli Edelmann. Velkojen hoito, joka vaati muun muassa kustannusoikeuksien myymistä,

oli ajanut yhtiön myös mahdottomaan tilanteeseen, jossa yhtiön piti toisaalta rakentaa tuotantoaan entistä enemmän uusien artistien varaan ja samaan aikaan liki jokaisen projektin oli onnistuttava taloudellisesti.

Vuosi 1994 merkitsi jatkoa Flamingon alamäelle. Parhaiten menestyneitä levyjä olivat Kirkan parikymmentä tuhatta kappaletta myynyt artistin nimeä kantava albumi sekä Puolikuun 13 000 kappaletta myynyt Nyt-albumi. Näiden levyjen jälkeen nämä Flamingon myyvimmät esittäjät vaihtoivat levy-yhtiötä.

Flamingon viimeiseksi toimintavuodeksi jäi 1995. Viimeistään tässä vaiheessa levy-yhtiön toiminnan epätoivoisuus välittyi suurellekin yleisölle. “Kun ei kerran musiikki myy, kokeillaan jos hömppä myy”, kuvasi Salmi erästäkin levy-yhtiönsä projektia, jossa lehti-ilmoitusten voimin levy-yhtiölle haettiin naisartistia ulkoisten avujen perusteella. Uutta Sabrinaa tai Samantha Foxia ei Flamingon tallista kuitenkaan syntynyt. Mutta kaupallisesti vaisuiksi jäivät levy-yhtiön musiikillisesti kunnianhimoisemmat projektitkin. Esimerkiksi vuoden 1995 julkaisuohjelmaan lukeutunut Vesa-Matti Loirin valovoimaisten naisartistien kanssa tekemä duettolevy Kaksin ei liiemmin yleisöltä huomiota osakseen saanut. Vaisun vastaanoton kohtalon kokivat myös Flamingon viimeisimpien julkaisujen joukkoon lukeutuneet Fredin albumi Tuuli kuvia kuljettaa ja Jussi Hakulisen albumi Vieraskirja.

Virallisesti Flamingon ja Levytuottajien yritystoiminta ajettiin alas vuonna 1996. Valtaosa yhtiöiden masteroikeuksista myytiin Warner Music Finland Oy:lle, mutta joidenkin artistien Flamingo-aikainen tuotanto päättyi niihin levy-yhtiöihin, joissa artistit jatkoivat 1990-luvulla levytysuraansa. Esimerkiksi Reijo Taipaleen, Kirkan, Kim Lönnholmin ja Samuli Edelmannin Flamingo-aikaisten äänitteiden oikeudet päättyivät BMG:n kautta Sony Musicille ja Puolikuun sekä Edu Kettusen äänitteiden oikeudet Universal Musicille. Lisäksi esimerkiksi osan lasten- ja joululaulutuotannon oikeuksia on päätynyt Poptorin omistukseen.

Kirjoittaja: Juha Rantala